

ویژگیهای فرهنگی جمهوری خلق چین

جغرافیایی:

جمهوری خلق چین با دارا بودن 9/6 میلیون کیلومتر مربع پس از روسیه و کانادا سومین کشور پهناور جهان است. همسایگان چین عبارتند از: مغولستان، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، کره شمالی، ویتنام، لائوس، برمه، یونان، نپال، هند، پاکستان و افغانستان. چین دارای سواحل طولانی در مراکز غربی اقیانوس آرام است و به همین دلیل آب و هوای نواحی ساحلی آن تحت تأثیر تغییرات جوی اقیانوس آرام قرار دارد. در جنوب این کشور هوا گرم و مرطوب، در شمال غربی خنک و در نواحی نزدیک به سیبری سرد است. در چین متجاوز از 5000 رودخانه وجود دارد که بزرگترین آنها رودخانه «یانگ تسه» (دومین رودخانه بزرگ جهان) و دارای 6300 کیلو متر طول است و بیش از یک میلیون و هشتصد کیلومتر مربع را زیر پوشش آبیاری قرار می دهد و قریب 50 میلیون نفر در اطراف آن زندگی می کنند. دومین رودخانه بزرگ چین «روز زرد» نام دارد که خاستگاه تمدن این کشور نیز می باشد.

تقسیمات کشوری:

جمهوری خلق چین به 22 استان (بدون تایوان) و 5 منطقه خود مختار (تبت، مغولستان داخلی، گوانشی، چوانگ، سین کیانگ، نین شیایویی) و چهار منطقه دارای شهرداری مستقل (پکن، شانگهای، تیان جین، چونگ چن) تقسیم می شود. دو منطقه خود مختار سین کیانگ و نین شیایویی مسلمان نشین می باشند.

بیش از دو هزار شهرستان در چین وجود دارد. شهر پکن دارای 16800 کیلومتر مربع وسعت و 11 میلیون نفر جمعیت می باشد به جز یک دوره کوتاه مدت پیش از پیروزی انقلاب کمونیستی که شهر «نانجینگ» پایتخت چین شد شهر پکن بمدت 800 سال پایتخت امپراطوریهای مختلف چین بوده است.

ویژگیهای فرهنگی جمهوری خلق چین

ساختارهای سازمانی و اداری فرهنگی

الف - دولتی وزارت فرهنگ چین مسئول اجرای سیاستها و تعهدات فرهنگی کشور می باشد. وزارتخانه مذکور تحت نظارت دولت و از طریق شعبات و ادارات خود در زمینه های مختلف فرهنگی به فعالیت می پردازد، ادارات تابع این وزارتخانه عبارتند از: اداره هنرهای کشور، اداره آموزش هنرها، اداره کتابخانه ها، اداره روابط فرهنگی خارجی، اداره بازار فرهنگی، اداره فرهنگ جمعی، اداره فرهنگ کودکان، اداره فرهنگ قومی. علاوه بر وزارت فرهنگ سازمانهای مسئول که در اجرای برنامه های فرهنگی تحت نظارت شورای دولتی قرار دارند عبارتند از: سازمان رادیو تلویزیون کمیسیون آموزشی دولت سازمان انتشارات دولتی

کمیسیون ورزشی دولتی فرهنگ علوم اجتماعی دایره اشیاء عتیقه دولتی

ب- غیر دولتی کلیه فدراسیونهای هنر و ادبیات کشور، سازمانهای فرهنگی و مردمی غیر دولتی می باشند که از 12 انجمن به شرح ذیل تشکیل یافته اند: انجمن نویسندگان - انجمن فیلم سازان - انجمن نمایشنامه نویسان - انجمن رقصندگان - انجمن عکاسان - انجمن خطاطان - انجمن آکروبات بازان. علاوه بر انجمن های فوق دو انجمن «فرهنگی و ملی چین» مسئول برقراری روابط خارجی و فرهنگی با کشورهای خارجی و

«انجمن مردمی - ملی چین» مسئول برقراری روابط حسنه فرهنگی با کشورهای خارجی می باشند.

پیشرفت های فرهنگی

صنایع فرهنگی چین و مجموعه های وابسته در حال حاضر چهارمین صنعت از نظر اشتغال و جذب نیروی انسانی در چین می باشند. در سال 2002 در مجموع 64500 مقاله و تحقیق علمی چینی در مجلات معتبر و علمی دنیا به چاپ رسیده است در همین دوره زمانی تعداد مقالات و یافته های پژوهشی و علمی چاپ شده و مجلات و نشریات داخلی چین بالغ بر 203 هزار بوده است. در سال 2001 چین از نظر تهیه و چاپ مقالات علمی در ردیف هشتم جهان قرار گرفته است که این مقام در سال 2002 به جایگاه ششم

ارتقاء یافته است. در حال حاضر بیش از 200 روزنامه و تقریباً در حدود 80000 مجله کثیرالانتشار با بیش از 500 مرکز انتشاراتی و بیش از 200 مرکز تولیدات صوتی و تصویری در چین مشغول فعالیت می باشند.

هر ساله بیش از یکصد هزار نوع کتاب و 200 میلیون نوع مختلف از محصولات صوتی و تصویری در چین تولید می شود. سیاست این کشور در قبال صنعت نشر و مطبوعات کشور به جستجوی حقایق امور و جهت دهی صحیح افکار عمومی تأکید دارد. چین تاکنون با 143 کشور جهان موافقتنامه فرهنگی به امضاء رسانده و تعداد قراردادهای فرهنگی آن تا سال جاری (2003) میلادی به 684 مورد رسیده است. وزارت فرهنگ چین سالانه حدود دو هزار برنامه مبادلات فرهنگی با کشورهای دیگر اجرا می کند که این برنامه ها سی هزار نفر از 870 کشور جهان را در بر می گیرد. چین با 116 کشور جهان مراودات کامل فرهنگی دارد.

اهداف و سیاست های فرهنگی جمهوری خلق چین

الف - داخلی هدف اساسی سیاست فرهنگی چین برطرف کردن نیازهای مردمی داخلی می باشد.

تمامی گروههای قومی ساکن چین قادر به استفاده از زبان بومی و حفظ و نگهداری آداب و رسوم محلی خود می باشند. سیاست فرهنگی خارجی چین مبتنی بر نگهداری فرهنگ بومی و ملی بعنوان فرهنگ پایه کشور و استفاده از فرهنگ و تمدن کشورهای جهان از طریق انجام مبادلات گوناگون جهت استفاده از نقاط قوت آنها می باشد. ارائه خدمات ادبی و هنری با خصوصیات چینی بر مردم بهره گیری از آثار ادبی و هنری کشور و معرفی آنها به مردم در عصر حاضر. حفظ و نگهداری آداب و رسوم و سنت های قدیمی و حرکت به سمت پدیده های مدرن تشویق و ترغیب آن دسته از آثار فرهنگی - هنری و ادبی که به غنای صنعتی و کشاورزی، ادبی و هنری کشور منجر می شود. تشویق نویسندگان و هنرمندان کشور جهت برگزاری مسابقات آزاد در زمینه های گوناگون هنری و برگزاری جلسات مناظره در خصوص موضوع آکادمی.

ارائه خدمات ارزنده برای خالقان آثار مثبت و برجسته ای که جذابیت عمومی داشته و دارای مشخصات، ویژگیها و رنگ و بوی ملی باشند. 10- اعطای جوایز ویژه به آثار برجسته فرهنگی و هنری و ارائه پیشنهادات و رهنمودها به آثار هنری ناپخته و ناقص و رد آثاری که برای مردم مضر باشد. 11- تقویت سرمایه گذاری اقتصادی در حوزه فعالیت های هنری و فرهنگی. 12- تقویت زیر ساخت های فرهنگی. 13- اتخاذ سیاستهایی جهت معافیت مالیاتی حوزه فرهنگ.

پیشینه روابط فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چین

سابقه روابط دو کشور به بیش از 2500 سال پیش بر می گردد در طی این دوران دو کشور بعنوان دو قدرت بزرگ آسیایی همواره با یکدیگر در ارتباط بوده اند. جاده ابریشم که از شهر شیآن (واقع در جنوب غربی پکن) آغاز و با عبور از ایران به دریا مدیترانه متصل می شده است بعنوان نماد ارتباط نزدیک ایران و چین شهرت دارد. روابط رسمی دو کشور مطابق با عرف کنونی از سال 1299 هجری شمسی با امضاء یک معاهده دوستی و کنسولی بین طرفین امضاء گردید و ایران در سال 1312 اقدام به افتتاح سرکنسولگری در شانگهای نمود. در سال 1344 ایران از ادامه همکاری با آمریکا در تحریم اقتصادی چین خودداری نمود که این امر موجب نزدیکی بیشتر دو کشور گردید. پس از وقفه طولانی و تعلیق روابط دوجانبه بعثت جنگ جهانی دوم روابط سیاسی دو کشور در سال 1350 بطور رسمی برقرار شد. قبل از انقلاب اسلامی یک موافقتنامه فرهنگی و پس از پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون سه موافقتنامه فرهنگی بین ایران و چین منعقد گردیده است که اکثر فعالیت های فرهنگی دوجانبه در چهارچوب همین موافقتنامه ها صورت می گیرد. از مهمترین اقدامات فرهنگی دوجانبه که تاکنون بین دو کشور انجام شده می توان به ایجاد مرکز پژوهشهای فرهنگی ایران در دانشگاه پکن، ایجاد انجمن های دوستی و امضاء دو سالانه برنامه مبادلات فرهنگی بطور مداوم، برگزاری همه ساله هفته های فرهنگی دو کشور - ایجاد کرسی های زبان دو کشور در دانشگاههای یکدیگر و انعقاد قرارداد خواهر خواندگی بین شهرهای دو کشور از جمله « اصفهان با شی آن » و « یونن با رشت » و « فوجن با یزد » اشاره نمود. روند روابط دو کشور پس از پیروزی انقلاب اسلامی همواره مسیر صعودی داشته و مقامات دو کشور در سطوح عالی سفرهای متقابل متعددی نموده اند.

دیدگاه های اعلام شده پکن در خصوص سیاست مذهبی

استفاده از مذهب برای مداخله در امور داخلی کشورها برخلاف آرمان صلح خواهی و پاک سرشتی ادیان است. پیروان مذهب در راه رسیدن به صلح گام بر می دارند. برخی از کشورها از آرمان آزاد مذهبی سوء استفاده کرده و آنرا وسیله ای برای دامن زدن به حرکت های جدایی طلبانه کرده اند که این برخلاف فلسفه ادیان است. چین در حمایت از آزادی مذهب ثابت قدم است و قانون اساسی کشور آزادی کامل مذهبی را برای تمام مردم تجویز می کند. فعالیت های مذهبی قانونی بدون هیچ محدودیتی مورد حمایت قرار می گیرد. فعالیت های مذهبی باید در چهار چوب قانون انجام شود. امور مربوط به مذهب یک بخش مهم و وظایف دولت و حزب است. نفوذ و اندیشه های مذهبی بر شئون سیاسی و اجتماعی جهان امروز را هیچگاه نباید دست کم گرفت. همه آزادند که به مذهبی اعتقاد داشته باشند یا نداشته باشند. در عین حال فعالیت های مذهبی باید در محدوده قانون اساسی و مقررات کشور باشد و نباید مانع فعالیت و امور اجتماعی بوده و نظم عموم را مختل کند. دخالت دادن هرگونه اندیشه مذهبی در اداره امور کشور، مسائل قضایی و آموزش و پرورش جایز نیست. 10- چین دارای حدود یکصد میلیون نفر پیرو مذاهب مختلف و 200 هزار روحانی می باشد. 11- شمار پیروان مذهب پروتستان در چین به ده میلیون نفر رسیده است که این تعداد 20 برابر تعداد پیروان همین مذهب در پنجاه سال گذشته است. 12- بزرگترین دین رسمی کشور از نظر تعداد پیرو تائوتیسم و سپس بودیسم و در مرحله بعد پیروان آیین و اندیشه کنفوسیوس هستند.

جاده ابریشم

جاده ابریشم راه قدیمی تجارتي جهان بوده که آسیای شرقی و غربی و دریای مدیترانه را به هم وصل می کرده است. این جاده شامل دو جاده زمینی و دریایی بوده که جاده اول معمولاً جاده ابریشم یا جاده علفزار یا جاده صحرائی خوانده می شد و از جاده دوم بیشتر بعنوان جاده ادویه یا جاده ظروف چین نام برده می شد. رفت و آمد تجار به چین و کشورهای مبداء حدوداً یک یا دو سال طول می کشید و دارای خطرات بسیار از جمله دزدان و طوفانهای دریایی بود. لیکن بعلاوه تبادل بسیار زیاد کالاها و سودهای سرشار تجارت رونق داشت و کالاها و موادی مانند ادویه جات، دارو، منسوجات، ظروف فلزی، عطریات و ابریشم داد و ستد می شد. جاده ابریشم راههای اصلی میان آسیای غربی، آسیای میانه و آسیای جنوبی را به هم وصل میکرد و تجارت در این مسیر علاوه بر نقل و انتقال کالاها موجب انتقال تکنولوژی ابریشم، کاغذ سازی، ساخت باروت و قطب نما به سایر کشورهای مسیر و از آنجا به اروپا و غرب گردید.

تاریخ حیات فرهنگی جاده ابریشم نشان می دهد که سفر تجار، سفرا، مذهبیین، نظامیان و مهاجرین از این مسیر نقش خاصی در شناساندن فرهنگها و پیوند کشورهای مسیر این جاده داشته اند. آنها موجب برقراری تماس و ایجاد دوستی مردم آن کشورها و معرفی و اتصال تمدنهای قدیم چین، مصر، هندوستان و ایران شده و فرهنگ و اقتصادی این کشورها را توسعه و رونق بخشیدند.

اسلام و سایر ادیان در چین

سابقه ورود اسلام به این کشور به قرن اول هجری بر می گردد. ترویج و گسترش اسلام توسط بازرگانان ایرانی و عمدتاً « از طریق جاده ابریشم صورت گرفته است. مسلمانان چین در محاورات روزمره خود کلمات و واژه های اصیل فارسی بکار می بردند. آنها نمازهای پنجگانه را نماز بامداد، پیشن، دیگر، شام، خفتن می نامند و تمام نیت های خود در نماز، غسل، عقد و ازدواج و دیگر آداب شرعی به زبان فارسی ادا می کنند. نقش ایرانیان در گسترش اسلام آنچنان وسیع بوده که در زمان سلسله تانگ تنها در شهر « شی آن » (مبداء جاده ابریشم) 5 هزار ایرانی زندگی می کرده اند. هم اکنون روستاهایی در استان « یون ن» ،

« گانسو» وجود دارد که روستای فارس ها مشهور است. در چین 34 هزار مسجد وجود دارد که قدمت برخی از آنها به 1200 سال بر می گردد.

زمینه ها و حوزه های همکاری های فرهنگی دوجانبه

ضرورت فعال نمودن همکاری دوجانبه سازمانهای مربوط به امور زنان و جوانان دو کشور.

ضرورت همکاری نزدیک دو کشور در مقابله با تهاجمات فرهنگی غرب در قالب تشکیل مجامع فرهنگی و هنری دوجانبه یا منطقه ای. ضرورت فعال نمودن آژانس های جهانگردی دو کشور در اجرای تفاهم نامه همکاریهای جهانگردی منعقد شده در سفر ریاست جمهوری اسلامی به ایران به چین در سال 1379.

ضرورت و تقویت کرسی ها زبان دو کشور و حل مسئله اشتغال فارغ التحصیلان این رشته ها.

اعلام آمادگی جمهوری اسلامی ایران برای تولید فیلم های سینمایی و تولیدات تلویزیونی و تئاتری بطور مشترک با چین. اشاره به موافقت و استقبال بنیاد سینمایی فارابی از پیشنهاد رئیس انجمن سینمایی چین برای تشکیل مجمع سینمایی آسیا. ترجمه متون، برجسته ادبی به زبانهای دو کشور.

برگزاری هفته های جهانگردی دو کشور علاوه بر هفته های فرهنگی. اجرای داستانهای تاریخی و اجتماعی دو کشور بصورت نمایشنامه های تئاتری، فیلم های سینمایی داستانهای رادیویی. دعوت و پذیرش طرفین برای شرکت در مسابقات و جشنواره های فرهنگی و هنری. تداوم و گسترش همکاری و تبادل تجارت در زمینه رادیو و تلویزیون و انعقاد قراردادهای مربوطه. برگزاری نشست های متعدد در موضوعات گفتگوهای تمدنی و دینی بین دو کشور گسترش همکاری فرهنگی بین استانها و شهرهای دو کشور در قالب خواهر خواندگی. برقراری همکاری گسترده و متقابل بین سازمان صنایع دستی ایران و سازمانها و مراکز مشابه در چین و انعقاد قراردادهای مربوطه از جمله تربیت کارآموز. گسترش و تداوم همکاریهای ورزشی.

فعال نمودن مراکز و سازمانهای دولتی و غیر دولتی دو کشور جهت اجرای مفید برنامه مبادلات فرهنگی.

دعوت از ایران برای شرکت در فستیوال های هنری سنتی چین. گسترش همکاری و فعال نمودن انجمن های دوستی دو کشور. همکاری و تبادل تجارب در زمینه آموزش کارآموزان در رشته های مختلف فرهنگی و هنری. ترغیب دولت چین به منظور درج نام ایران در فهرست کشورهای مقصد جهانگردی (دولت چین به برخی کشورها عنوان مقصد توریستی اطلاق می نماید و جهانگردان چین برای سفر به این کشورها تسهیلات دولتی ویژه دریافت می کنند). تقویت و گسترش تورهای جهانگردی در اجرای تفاهمنامه منعقد شده بین دو کشور در سال 1379 در خلال سفر ریاست جمهوری اسلامی ایران به چین.

تشکیل مجمع زنان هنرمند و فرهیخته دو کشور به منظور برقراری تعامل بین آنها از جمله برگزاری کنفرانس ها و سمینارهای دوجانبه مرتبط با امور زنان. تبادل هنرمندان دو کشور در موضوعات هنری از قبیل نقاشی، مجسمه سازی و معماری، هنرهای تجسمی.

فریدون وردی نژاد

محمد علی سابقی